

תקצירי קורסים סמסטר ב' שנה"ל תשע"ו

שם הקורס	תקציר הקורס
הוידויים לאוגוסטינוס	<p><u>הוידויים</u> לאוגוסטינוס (354-430) היא אחת מיצירות המופת הספרותיות והפילוסופיות של תרבות המערב. בתיאור מעמיק של מסעו הרגשי והאינטלקטואלי מילדות לבגרות, וממצב של אי-נחת ומבוכה למצב של השלמה עם עצמו ועם האל, הוא מנסה לגזור מסקנות פסיכולוגיות ופילוסופיות כלליות המשותפות לכל אדם באשר הוא. בסמינר נקרא באופן שיטתי יצירת מופת זו בדגש על היבטיה הפילוסופיים.</p>
היידיגר וההגות היוונית: עיון בקריאתו הביקורתית של אפלטון ואריסטו	<p>משימתנו בקורס זה היא להבין שלוש של היידיגר על מהותה וגורלה של הפילוסופיה: (1) ההוויה (BEING) נתגלתה לחשיבה הפילוסופית המערבית בצורה הראשונית והעוצמתית ביותר ביוון; (2) תולדות הפילוסופיה הן תולדות התדרדרותה, שהחלה גם היא ביוון, כבר עם אפלטון ואריסטו; (3) עתיד החשיבה הפילוסופית הינו בחזרה אל היוונים שהיא גם השתחררות מהם והליכה מעבר להם. לצורך כך, נעיין בכתבי פרשנות של היידיגר על היוונים, הן מהתקופה שלפני ספרו "הוויה וזמן" והן מהתקופה המאוחרת שאחריה.</p>
הפאן לינגוויזם של ז'אק דרידה	<p>הסמינר הזה יבחן באורח אובייקטיבי וביקורתי את עיקרי הגותו של ז'אק דרידה. הוא יעסוק קודם כל בתמות היסוד ובמונחי היסוד בהגותו (כגון דחיית הלוגוצנטריזם, שימת דגש על ההבדל, ובייחוד דבקותו במושג הטקסט. בניגוד לנוכחויות לא טקסטואליות). נוסף לכך, נדגיש את הרלטיביזם שלו, המעלה רצף פירושים בלתי-פוסק במקום תכונות ומשמעויות מרכזיות אובייקטיביות של טקסט נתון. כן נעסוק בשרירותיות אטימולוגיות בפרשנותו וכן נדגיש את היותו לעיתים פרשן אובייקטיביסטי מעולה של טקסטים, בניגוד אירוני לגישתו הרלטיביסטית הבסיסית. כן תיבחן גישתו לטקסטים של הוקסרל והיידיגר.</p>
מהי הפסיכולוגיה עפ"י אריסטו?: ניתוח של ספר "על הנפש" וטקסטים נלווים	<p>ספרו של אריסטו "על הנפש" הינו הספר הראשון בתולדות הפילוסופיה המוקדש כולו דיון שיטתי ומעמיק בשאלות כמו "מהי נפש?" "מהי תפיסה חושית?" "מהי חשיבה?". כלומר, מדובר בספר שמניח את היסודות לדיון שאנחנו מכנים היום "פסיכולוגיה" {מהיוונית: מתן הסבר LOGOS על הנפש PSYCHE}. תוך קריאת "על הנפש" וקטעים מספרים אחרים של אריסטו, נבין את תורת הנפש שלו, ונתייחס גם לנקודות ההשקה והשוני בינה לבין תפיסות פסיכולוגיות עכשוויות.</p>
מחשבות על פרדוקסים	<p>פרדוקס הוא סוג מיוחד של טיעון. הנחותיו לגמרי מקובלות עלינו. אבל כשאנו מפעילים על הנחותיו כללי מחשבה לגמרי תקינים אנו מקבלים מסקנה אבסורדית לחלוטין. הפרדוקסים העתיקים מובילים למסקנה שאין תנועה בעולם או שאין ערמות בעולם ועוד מסקנות מוזרות. לפתור פרדוקס זה להבין איפה טעינו. כשאנחנו מבינים זאת אנחנו בדרך כלל מוותרים על הנחה שנראתה לנו הכרחית וזו התקדמות אינטלקטואלית משמעותית. בשיעור נטפל בפרדוקסים העמידים ביותר.</p>

<p>הסמינר יעסוק בבחינת המנגנון המושגי האנושי – בשאלת אופיו, מטרותיו וכיצד הוא צומח. הוא יתמקד במספר מקרי בוחן מרכזיים כמו מושג האובייקט, מושג הסיבתיות, מושג המספר הטבעי ועוד, ויעמוד על השלכותיהם למחלוקות פילוסופיות כמו שאלת הקיום והאופי של ידע מולד ושאלת הקשר בין שפה למחשבה.</p>	<p>מקור המושגים</p>
<p>תיאוריית ההבניה החברתית נוטה לעבור מן הקביעה האפיסטמולוגית הביקורתית לפיה הידיעה האנושית איננה בגדר רפרזנטציה של מציאות קודמת, העשויה להיות אמיתית או שקרית באורח בלתי תלוי, אלא בעיקרה קונסטרוקציה פרשנית הנענית לאילוצים חברתיים ותרבותיים, אל הקביעה, שכבר אינה אפיסטמולוגית גרידא, שגם מושאי הידיעה, או העובדות עצמן, אינם אלא מוצרים חברתיים-תרבותיים, שעצם קיומם הינו מהלך פרשני פתוח לאלטרנטיבות.</p> <p>בספרו, בוחן האקינג את שורשיה הפילוסופיים וגבולותיה הקונצפטואליים של גישה זו, העומדת ביסוד רבים ממאבקי התרבות בני-זמננו, ובודק גם גישות מתונות יותר מבחינת השלכותיהן הפילוסופיות הרואות כמוצר חברתי לאו דווקא את האובייקט עצמו, אלא את הגישה אליו, התיאוריה אודותיו, ההמשגה בה הוא נתון, וכיוצא באלה.</p>	<p>גבולות ההבנייה החברתית: קריאה בספרו של איאן האקינג:</p>
<p>נושא הזהות מעסיק את מדעי החברה והרוח זה כבר כמה עשורים. שאלות על זהות בהקשר סוציולוגי, פוליטי, כלכלי, אתי, מגדרי, ועוד, נשאלות ונידונות על ידי חוקרים רבים. מהי זהות אישית? מה מקורה? איך כלכלת הזהויות מתנהלת בחברה? אלה חלק מהשאלות איתם נתמודד בקורס שלנו. הדיון יתקיים על רקע התמונה הכללית של הדיון על זהות, דרך קריאה של טקסטים מאת תיאורטיקנים מרכזיים בתחום כמו סטוארט הול (Stuart Hall), לואי אלתוסר (Althusser) הומי באבא (Baba), ז'ודית בוטלר (Butler), ואחרים.</p>	<p>זהות</p>
<p>הקורס יעסוק במכלול נושאים הקשורים למקום של שיקולי כבוד לאוטונומיה באתיקה. נתחיל בסקירה של מרכזיותו של מושג האוטונומיה באתיקה ובפילוסופיה הפוליטית בנות זמננו. נברר את השאלה באיזה מובן בכלל בני-אדם הם יצורים אוטונומיים ואיך להבין את היומרה לאוטונומיה כשכולנו תלויים אחד בשני ומושפעים אחד מהשני. בהמשך רוב הקורס יעסוק באופן שבו כבוד לאוטונומיה מתבטא בפועל דרך הסוגיות החשובות של פטרנליזם והסכמה. נשאל באיזה מקרים נכון להקריב את ערך האוטונומיה של האדם או של הקבוצה למען קידום רווחתם. נברר מתי ואיזה סוגים של הסכמה הם קבילים ושומרים על אוטונומיה – האם כל דבר שאדם יסכים לו הסכמתו תחשב תקפה?</p>	<p>אוטונומיה, פטרנליזם, והסכמה</p>
<p>מוזיקה מציבה בפנינו שאלות פילוסופיות ייחודיות כגון, מהי או היכן היצירה המוזיקלית? האם היא מה שנמצא בתווים? האם היא הביצוע? ואם כן, איזה ביצוע? האם היא נמצאת בנפשה של</p>	<p>פילוסופיה ומוזיקה</p>

<p>המלחינה? מה התוכן של יצירה מוזיקלית? מה היא מתארת, והאם היא בכלל מתארת, ואם היא אינה מתארת מה היא עושה? אלו סוג השאלות שילוו אותנו במהלך הסמסטר. חומר הקריאה יהיה מאמר בשבוע באנגלית.</p>	
<p>הקורס עוסק בשאלת טבעם של רגשות. אילו מין מצבים נפשיים הם רגשות? האם רגשות הם מצבים נפשיים שניתנים להעמדה על שיפוטים, רציות, תחושות או צירופים של כל אלה, או שרגשות הם מצבים נפשיים ממין מיוחד? האם אפשר לבקר רגש? האם לרגש יש טעם? רגשות מעורבים באופן עמוק באופי המוסרי של חיינו; מה הקשר בין רגשות ומוסר?</p>	<p>רגשות</p>